

Задорожна О. М. к. п. н., ст. викладач
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
E-mail: Zadoroschnao@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ДО ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мотивація до природоохоронної діяльності, студентами, розвиток інтересів до пізнання навколишнього природного середовища відіграє важливу роль у подальшому розвитку екологічно мотивованої поведінки особистості в природі.

Аналіз досліджень Л. Лук'янової, А. Маслоу, Н. Негруци, С. Совгіри, Г. Тарасенко, І. Трубник, Г. Пустовіта щодо розвитку мотиваційної сфери особистості дав можливість з'ясувати шляхи активізації мотивації студентів до пізнання природи та в подальшому, залучення їх до природоохоронної діяльності.

Одним із шляхів активізації мотивації А. Маслоу вважає розвиток пізнавальних інтересів, у яких бере участь особистість. У праці «Теорія людської мотивації» він зазначає, що розвиток пізнавально-мотиваційної сфери та задоволення пізнавальних потреб приносить людині почуття глибокого задоволення, воно стає джерелом найвищих переживань [1, с. 249].

І. Трубник виділяє такі ступені розвитку мотивації особистості до екологічно мотивованої поведінки в природі:

1) виклик емоційних переживань, естетичних вражень – ця умова забезпечується використанням таких прийомів, як спостереження за навколишнім природним середовищем, показ відеофільмів про життя природи, (викладачем і студентами); проведення тренінгових вправ;

2) „залучення до постановки мети” – вміщує важливе змістовне навантаження: підсилення процесу самовиховання, саморозвитку, самовдосконалення;

3) спонукання пошукової активності – різноманітність самостійної роботи, індивідуальних творчих завдань дозволяють студентам обирати завдання за власними інтересами, й активізують їхні бажання здійснювати пошук шляхів вирішення тих чи інших завдань природоохоронної діяльності;

4) включення до різноманітних видів діяльності – у навчально-виховному процесі студенти мають залучатися до пізнавальної, практичної, дослідницької, пошукової, проектної та інших видів діяльності з акцентуацією набуття умінь та практичного досвіду;

5) забезпечення ситуації успіху – для підтримки мотивації це дуже важлива умова, тому під час аудиторної роботи варто відзначати успіхи кожного студента. Крім того, індивідуальна робота зі студентами, консультаційна допомога під час підготовки до виконання завдань, які потребують публічної презентації, допомагають запобігти проявів неспішності [3, с. 73-75].

Автор доводить, що процес посилення екологічно мотивованої поведінки взаємодії студентів з природою залежить, безпосередньо, від умов перебування студентів на природі, їх взаємодії з навколишнім природним середовищем і проведення різноманітних видів діяльності.

Важливе місце у посиленні мотивації до пізнання навколишнього світу, студентів з природою посідає практична природоохоронна діяльність та різноманітність інноваційних форм її проведення.

Інноваційні форми проведення природоохоронної діяльності орієнтовані на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів посилення мотивації до пізнання навколишнього світу, одержання нових екологічних знань, перетворення набутих знань у переконання, що сприяють формуванню екологічно мотивованої поведінки в природі, яка в подальшому переходить у практичну природоохоронну діяльність.

До таких інноваційних форми природоохоронної діяльності, що сприяють активізації мотивації студентів до пізнання природи, належать: ділові і рольові ігри, конкурси, виставки, екологічні експедиції, походи, навчальні спецпроекти, моніторингові дослідження.

Екологічні ділові і рольові ігри, виступаючи як засіб психологічної підготовки до прийняття рішень у майбутніх життєвих ситуаціях під час взаємодії людини з природою, формують досвід прийняття педагогічно і екологічно вірних рішень, засвоєння моральних норм і правил поведінки в природі [2].

Використання конкурсів у навчально-виховному процесі сприяє виявленню, кращих авторів, підтримка і популяризація кращих екологічних проектів серед студентів, ефективному впровадженню інноваційних природоохоронних технологій, популяризації екологічних проблем та формуванню екологічно мотивованої поведінки студентської молоді [2, с. 151].

Велике значення відіграє проведення екологічних походів, під час яких проводяться спостереження різноманітних об'єктів, явищ і процесів за наперед складеним планом. Походи проводять до певних природних об'єктів з метою навчити студентів виконувати екологічний моніторинг, а також за можливістю, брати участь в природоохоронних акціях, пов'язаних з очищенням навколишнього середовища, що теж у свою чергу сприятиме розвитку мотивації до пізнання навколишнього природного середовища та формуванню екологічно мотивованої поведінки в природі.

Окрім того, екскурсії як масова форма позааудиторної роботи посідають важливе місце у посиленні мотивації і засвоєння правил поведінки студентів у природі, у формуванні їх світоглядних переконань щодо проведення природоохоронної діяльності. Вони мають великі можливості активізації мотивації до пізнання природи та формування екологічно мотивованої поведінки в природі.

Важливу роль відіграє також екологічна експедиція, яка дає можливість організувати науково-дослідницьку діяльність студентів, як одну із форм природоохоронної діяльності. Екологічні експедиції забезпечують необхідний зв'язок глобальних, національних та регіональних аспектів у вивченні сучасних проблем екології й охорони природи.

Іншою інноваційною формою проведення природоохоронної діяльності у навчально-виховному процесі є залучення студентів до проведення моніторингових досліджень, що сприяє закріпленню екологічних знань, набуттю природоохоронних умінь та навичок визначення антропогенних змін в екосистемах, пов'язаних із впливом забруднення, прогнозу антропогенних змін стану біосфери, реакцій екосистем на забруднення, наслідків вирубки лісів та інших явищ, а також, розробки заходів щодо охорони природи.

Зазначені інноваційні форми проведення природоохоронної діяльності можуть успішно використовуватись у активізації мотивації до пізнання навколишнього світу студентами, бережливого ставлення до природи, розвитку їх особистісних якостей, формування екологічно мотивованої поведінки в природі, тому що сприяють усвідомленню власної ролі у збереженні навколишнього природного середовища та формуванню переконань щодо гармонізації відносин у системі «людина-природа».

Список використаних джерел:

1. Маслоу А. Теория человеческой мотивации / Абрахам Гарольд Маслоу // Психология мотивации и эмоций. Серия : Хрестоматия по психологии / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, М. В. Фаликман. – М. : ЧеРо, МПСИ, Омега-Л, 2006. – С. 249.
2. Задорожна О.М. Формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності / О.М. Задорожна; МОН України Уманський держ. Пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 212 с.
3. Трубник І. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування екологічно мотивованої поведінки старших дошкільників : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04 / Трубник Інна Василівна. – К., 2009. – 275с.